

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 2 § i lagen om Institutet för kriminologi och rättspolitik

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 2 § i lagen om Institutet för kriminologi och rättspolitik (RP 11/2020 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Laura Hansén, undervisnings- och kulturministeriet
- planerare Petri Danielsson, Helsingfors universitet, Institutet för kriminologi och rättspolitik.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändrad sammansättning i direktionen för Institutet för kriminologi och rättspolitik. Justitieministeriet föreslås i fortsättningen få utse fem direktionsmedlemmar i stället för de nuvarande fyra. Direktionen ska inte längre ha en medlem som utses av undervisnings- och kulturministeriet.

Lagen avses träda i kraft den 1 juni 2020.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Institutet för kriminologi och rättspolitik är ett forskningsinstitut som finns i anslutning till Helsingfors universitet. Institutet bedriver oberoende kriminologisk och rättspolitisk forskning utifrån justitieministeriets och samhällets informationsbehov. Vidare följer och analyserar institutet brottsligheten, hur kontrollen av brottsligheten och påföljdssystemet fungerar, rättsförhållandena och lagstiftningens konsekvenser. I dess uppdrag ingår också att rapportera om utvecklingen inom dessa områden. Dessutom förvaltar institutet de forskningsregister som behövs för att det ska kunna sköta sina lagfästa uppdrag.

Betänkande KuUB 3/2020 rd

Sedan 2015 har institutet ingått i Helsingfors universitet. Verksamheten styrs och övervakas av en direktion som avses i 2 § i lagen om Institutet för kriminologi och rättspolitik (1139/2007). Den tillsätts av rektorn för Helsingfors universitet. Direktionen har nio medlemmar. Justitieministeriet utser fyra och undervisnings- och kulturministeriet en av dem. Dessutom väljer institutets personal en medlem bland sig.

Enligt propositionen ska justitieministeriet i fortsättningen utse fem direktionsmedlemmar i stället för fyra som nu. Därmed kommer direktionen inte längre att ha någon medlem som utses av undervisnings- och kulturministeriet. Undervisnings- och kulturministeriet behöver enligt regeringen inte längre vara representerat i direktionen, eftersom verksamheten är integrerad i Helsingfors universitet. Forsknings- och uppföljningsverksamheten och den övriga verksamheten är inriktade på frågor inom justitieministeriets ansvarsområde. Justitieministeriet och Helsingfors universitet ställer sig bakom propositionen.

Sammantaget anser kulturutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Hur verksamheten finansieras

Institutet för kriminologi och rättspolitik beaktas som ett riksomfattande uppdrag i den statliga finansieringen av Helsingfors universitet, sägs det i propositionen. Enligt uppgifter till utskottet uppgår de statliga medlen på grund av det rikstäckande uppdraget till cirka 2 miljoner euro om året, vilket motsvarar den tidigare anslagsnivån. På utskottets möte uttrycktes det en viss oro över hur stora anslagen kommer att vara i framtiden och hur de ska tryggas. Enligt ett sakkunnigyttrande har det i vissa preliminära diskussioner föreslagits att specialfinansieringen av det rikstäckande specialuppdraget slopas och att institutet också i anslagshänseende blir en fast del av Helsingfors universitet.

Vid utfrågningen av sakkunniga underströks det att den forskning som utskottet bedriver direkt betjänar utveckling av lagstiftningen och rättspolitiskt beslutsfattande och dessutom bidrar till bättre lagberedning. Forskningen tillgodoser alltså direkt viktiga kunskapsbehov inom förvaltningen och justitieministeriet. Finansieringen av institutets forskningsverksamhet kommer att sättas på spel om forskningsuppdraget framöver finansieras i en rent akademisk omvärld utifrån fluktuationerna i efterfrågan och utbud på akademisk forskning, sägs det vidare i yttrandet. I avsaknad av specialanslag kommer finansieringen att styras av andra behov än de nuvarande förvaltningsrelaterade behoven och det är risk för att tillgången till vetenskaplig dokumentation av samhälleligt beslutsfattande minskar.

Enligt uppgifter till utskottet kommer Helsingfors universitet och ministeriet i juni att föra avtalsförhandlingar om universitetets mål och anslag för perioden 2021–2024. I det sammanhanget fattas inga beslut om de rikstäckande uppgifterna och finansieringen av dem för den därpå följande avtalsperioden 2025–2028. När modellen för finansiering av universiteten ses över nästa gång kommer man enligt planerna att från fall till fall bedöma hur relevant och nödvändig varje rikstäckande uppgift är. Ministeriet uppger att det räknar med att hålla fast vid de överenskomna finansiella förpliktelserna.

Betänkande KuUB 3/2020 rd

Kulturutskottet betonar att Institutet för kriminologi och rättspolitik har ett särskilt rikstäckande uppdrag som har stor relevans för både lagstiftning och lagberedning. Följaktligen är det av stor vikt att undervisnings- och kulturministeriet i fortsättningen också noga bedömer vilka konsekvenser de planerade ändringarna i finansieringen av institutet har för institutets möjligheter att utföra sitt viktiga specialuppdrag.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 11/2020 rd utan ändringar.

Helsingfors 19.3.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Paula Risikko saml
vice ordförande Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Sanna Antikainen saf
medlem Marko Asell sd
medlem Jukka Gustafsson sd
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Kaisa Juuso saf
medlem Emma Kari gröna
medlem Hilikka Kemppi cent
medlem Anneli Kiljunen sd
medlem Mikko Kinnunen cent
medlem Pasi Kivisaari cent
medlem Ari Koponen saf
medlem Sari Multala saml
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Sari Sarkomaa saml.

Sekreterare var

utskottsråd Kaj Laine.